

## بررسی تأثیر آموزش برنامه والدگری بارکلی بر سلامت عمومی مادران کودکان دارای اختلال نقص توجه بیش فعالی دوره ابتدایی

سمیه نجیبی، زبیده نجیبی،

۱- فوق لیسانس آموزش ابتدایی

آموزش و پرورش شهرستان میناب، دبستان شهید بنت الهدی صدر

۲- لیسانس آموزش ابتدایی

آموزش و پرورش ناحیه ۲ بندرعباس، دبستان هیئت امنایی شهید علی رضایی

### چکیده

هدف پژوهش حاضر اثربخشی آموزش برنامه والدگری بارکلی به مادران کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی - کمبود توجه بر نشانگان کمبود توجه - بیش فعالی کودکان و سلامت روان مادران بود. با استفاده از طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل، مادران ۳۴ کودک مبتلا به اختلال بیش فعالی - کمبود توجه، به صورت در دسترس انتخاب و بطور تصادفی به دو گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. گروه آزمایش به مدت ۸ جلسه تحت آموزش برنامه گروهی مدیریت رفتار کودکان قرار گرفت. آزمودنی‌ها به وسیله پرسشنامه سلامت عمومی و پرسشنامه علائم مرضی کودکان در دو مرحله (قبل و بعد از مداخله) مورد ارزیابی قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل کواریانس چندمتغیری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که اجرای برنامه آموزشی منجر به افزایش معنادار سلامت عمومی مادران گروه آزمایش در مقایسه با مادران گروه کنترل شده است. همچنین برنامه آموزشی منجر به کاهش نشانگان جسمانی، اختلال در کارکرد اجتماعی و افسردگی شده است. اما نتایج مربوط به زیر مقیاس اضطراب حاکی از عدم کاهش معنی‌دار نمرات بود. در نتیجه برنامه مدیریت رفتاری کودکان در ارتقاء سلامت عمومی مادران دارای کودک مبتلا به اختلال بیش فعالی - کمبود توجه مؤثر بوده است. لذا پیشنهاد می‌گردد درمانگران از این روش برای کمک به مادران این گروه کودکان استفاده نمایند.

**کلید واژه‌ها:** برنامه والدگری بارکلی، سلامت عمومی، اختلال کمبود توجه - بیش فعالی

### مقدمه

اختلال نارسایی توجه/بیش فعالی<sup>۱</sup> یکی از اختلال‌های عصبی رشدی است که از سال‌های اولیه رشد ظاهر شده و چند ویژگی اصلی دارد که عبارتند از: از نارسایی توجه، بیش فعالی و تکانشگری (Willcut, ۲۰۱۲). اختلال نارسایی توجه/بیش فعالی با الگوی پایدار و چشمگیر فقدان توجه و یا پر تحرکی و رفتار تکانشی همراه است که شدیدتر از حد مورد انتظار با توجه به سن و سطح رشد کودک است (به نقل از، Mosaiebi, & Mirmahdi, ۲۰۱۷). نشانه‌های بالینی این اختلال باید حداقل در دو محیط (مثل خانه و مدرسه) وجود داشته باشد و عملکرد مناسب اجتماعی، تحصیلی یا غیر درسی کودک را مختل کند (Sadock & Sadock, ۲۰۱۰). طبق معیارهای ویرایش پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی، نشانه‌های بالینی این اختلال باید تا قبل از دوازده سالگی وجود داشته باشد (American psychiatric association, ۲۰۱۳) از آنجا که فقدان عملکرد مطلوب اجتماعی با اختلال نارسایی توجه/بیش فعالی در ارتباط است، به نظر می‌رسد مشکلات و رفتارهای نامناسب اجتماعی با ویژگی‌های اصلی این اختلال در ارتباط مستقیم باشد (Emelkamp, ۲۰۰۵). این اختلال هم کودک و هم والدین را تحت تأثیر متقابل قرار می‌دهد. مطالعات نشان

<sup>۱</sup> - Attention deficit hyperactivity disorder